

Виховна година «Мій улюблений світ без насильства»

□

Мета: ознайомити учнів із поняттям «насильство», системою державного захисту від насильства, сприяти формуванню вміння розпізнавати різні види насильства; розвивати навички запобігання виникненню насильства в сім'ї, школі, серед однолітків; виховувати вибірковість у прийнятті рішень на користь здорового способу життя, увічливість.

Хід уроку

I. Організація класу

II. Мотивація навчальної діяльності

І в житті, як на полі мінному,

Я просила у цьому сторіччі

Хоч би той магазинний мінімум:

«Люди, будьте взаємно ввічливі».

І якби на те моя воля,

Написала б я скрізь курсивами:

«Так багато на світі горя,

Люди, будьте взаємно красивими!»

(Ліна Костенко, українська поетеса)

— Сьогодні ми проводимо виховну годину на тему «Мій улюблений світ без насильства».

III. Викладення основного матеріалу

Анкета «Що мені відомо про насилля?»

Учитель. «...Згасло сонце, згасло світло, забракло повітря, і тільки кров облила його обличчя, і зупинилося маленьке серденько, яке зігрівало тіло й душу дитини та приносило радість батькам і близьким людям, котрі його так любили», — читав священик. Його слова тонули в риданнях людей. Деякі з них тільки на похороні дізналися

про причину смерті дитини. Для тихого села Скородинці Чортківського району Тернопільської області смерть чотирнадцятирічного Андрійка стала сенсацією.

Бабусі Раїси, яка задушила рідного онука, що асоціювався в її уяві з ненависним зятем, біля труни не було. Коли слідчий запитав, чи відпускати її з камери на похорон, рідні відповіли: “Ні в якому разі! Її люди каменями заб’ють”».

Цей реальний факт із життя не потребує коментарів.

А ось іще низка таких фактів:

— Школярка зі сльозами розповідає іншим дітям: «Мама мене просто уб’є, якщо дізнається, що я загубила шарф, який вона подарувала».

— Дівчинка цілий день переживає, що у неї відірвався гудзик, тому що вдома її покарають, — вона боїться матері.

— Мати била дитину спицями (залишилися сліди на ногах).

— Дівчинка (їй ще немає й п’яти років) чимось образила батька. На знак покарання він не розмовляв із нею місяць. Дівчинка була цим уражена, а батько вважає, що це нормальна міра покарання.

— Хлопчик закриває руками голову, а інших дітей обов’язково б’є по голові — хоче, щоб їм було так же погано, як йому, коли його б’ють батьки.

— Батько б'є сина за оцінки: хлопчик у школі поводить себе нахабно й у той же час він стає блідим від будь-якого зауваження.

— Дівчинку батько бив по голові, і не раз; однокласники вважають її за дурненьку, несповна розуму, якій ввижаються всілякі НЛО, — це той самий корабель із червоними вітрилами, про який мріяла Ассоль...

□ **Учитель.** Нормальні «не п'яні, не обкурені люди, які не б'ються», для таких дітей можуть бути тільки десь у іншому світі, інопланетному. Ці люди красиві, світлі, добрі.

Віддзеркалене в цих реальних фактах життя ще раз змушує задуматися: як ми живемо? Як ставимося одне до одного? Близькі, дорогі люди, що змушує їх бути такими жорстокими? Чому любов, доброта, терпіння пускають під укіс, і навіть до дітей при цьому немає жалю — над ними знущаються, б'ють, вони виростають душевно пораненими, понівеченими, без відчуття захищеності, вони губляться в цьому світі.

Проблема сімейного насильства на сьогоднішній день є дуже гострою. То що ж усе-таки слід розуміти під поняттям «насильство батьків»? Ось яке визначення дає Міжнародне товариство із запобігання насильству над дітьми: *«Дії дорослого вважають насильством над дитиною, якщо:*

- дорослий б'є або лає дитину, бо в нього (дорослого, а не в дитини) виникли проблеми;
- дитина вчинила щось не так, виявила зайву самовпевненість або сказала щось недоречне, а дорослий її принизив, образив;
- дорослий не вислухав дитину;

- дитині не забезпечено реалізації фізичних потреб (у їжі, одязі, гігієні, медичному обслуговуванні);
- із дитини знущаються, ображають чи принижують її;
- дитиною маніпулюють для розв'язання власних проблем, отримання вигоди;
- дитині прищеплюють шкідливі звички, знайомлять із негативними сторонами життя: алкоголь, тютюнопаління, наркотики, порнографія.

Основним правовим документом, що захищає дитину від жорстокої поведінки, є Конвенція ООН «Про права дитини», яка передбачає:

- ст. 6 — максимально можливе забезпечення здорового розвитку дитини;
- ст. 16 — захист від свавільного або незаконного втручання в особисте життя дитини, від зазіхань на її честь і репутацію;
- ст. 24 — забезпечення заходів для боротьби з хворобами та недоїданням;
- ст. 27 — визнання права кожної дитини на рівень життя, необхідний для фізичного, морального, розумового, духовного та соціального розвитку;
- ст. 34 — захист дитини від сексуального домагання;
- ст. 37 — захист дитини від інших форм жорстокої поведінки;

- ст. 39 — заходи допомоги дитині, що стала жертвою жорстокої поведінки.

Яцина О. Насильство в жестах чи словах, приховане чи явне, насильство в школі чи сім'ї, воно є в суспільстві, яке байдуже до людей.

Насильство фізичне чи психологічне, пережите чи уявне, воно ховається в нас самих, у наших думках і вчинках, воно живе в нас і посеред нас. Насильство — це не те, що трапляється тільки з іншими, це те, що стосується кожного з нас. Що з ним робити? Як розпізнати? Як визначити межу між позитивною енергією та руйнівною силою? Як уберегти себе й інших від цієї сили?

Жорстоке ставлення до дитини проявляють у таких формах:

- поводження з дітьми, як зі слугами;
- покарання, поводження як із підлеглими;
- відмова повідомляти про рішення, що стосуються опікунства.

□ *Погрози:*

а) кинути дитину;

б) завдання фізичної шкоди, ізоляція;

в) самогубства.

Емоційне насильство:

а) приниження, використання скарг;

б) використання дітей як довірених осіб;

в) непослідовність, несправедливість.

□ *Економічне насильство:*

а) не задовольняти основні потреби, контролювати поведінку за допомогою грошей;

б) витрачати сімейні гроші;

в) не підтримувати дитину;

г) використовувати дітей як засіб економічного торгу в разі розлучення.

□ *Фізичне насильство*, емоційне насильство, ізоляція, економічне насильство — це соціальні біди, які крадуть дитинство, роблять дітей передчасно дорослими, перекреслюють людське в людині.

Учитель.Здається, ми забули, а то ніколи й не чули мудрих слів С. Соловейчика: «Щоб дитина виросла природно доброю та чесною людиною, щоб вона не намагалася вдавати з себе кращу, ніж є насправді, доводиться уникати примусу у вихованні. Примушуючи до чогось, ми зобов'язуємо дитину робити щось таке, що не відповідає її сутності, інакше її не доводилося б примушувати. Ефективне лише те виховання, яке привчає дитину до правди, привчає бути самою собою.Бути, а не вдавати».

Кібальник О.Тому бути дітьми — це бути частинкою країни під назвою «Дитинство», коли на устах сміх, а на душі — мир. Це радість пізнання світу за допомогою її Величності Гри, це квіти маленьких і великих відкриттів, це любов до істини.

Бути батьками — це нести всю велич і гордість світу, тому що все в житті людини починається з сім'ї, із ніжної колискової казки, бо сім'я — то є святиня людського духу, благородних людських почуттів: кохання, вірності, піклування, родинного тепла й затишку. Недаремно Л. М. Толстой говорив: «Щасливий той, хто щасливий у себе вдома».

«Без сім'ї немає щастя на землі» — говорять на Україні. Сім'я для дитини має бути взірцем людяності, доброти, любові. Має бути? А чи є вона такою? А як же розглядати ці жахливі історії, пов'язані з дітьми?

Немає виправдання бездушності, цинізму, агресивності, фанатичній жорстокості.

Харенко К.І щоб не потонути у хвилях негативних емоцій гніву, незадоволеності життям, які накладаються на не зовсім здорове соціальне тло, ми закликаємо всіх батьків берегти в собі людське, поважати в собі людину й даруємо пам'ятку.

Пам'ятка батькам(вручають кожному з присутніх батьків)

1. Пам'ятайте, що першим університетом життя для дитини є та сім'я, у якій народилася дитина. Завдання обох батьків полягає в тому, щоб створити в сім'ї атмосферу любові, довіри, духовного настрою й комфорту.
2. Не дивіться на дитину як на особисту власність. Ви дали дитині фізичне тіло, а душа її належить світові. Сприймайте дитину як особистість — єдину, унікальну й неповторну.
3. Не виражайте часто свого незадоволення, критики — це тільки породжує антагонізм у стосунках дітей і батьків.
4. Давайте дітям можливість відчувати ваше визнання і схвалення.
5. Ніколи не намагайтеся запевнити дитину в тому, що вона погана.
6. Будьте тактовними в стосунках із дітьми.
7. Давайте приклад емоційного самоконтролю й витримки.
8. Показуйте приклад позитивних дій і вчинків дітям не на словах, а в конкретних справах.
9. Насильство над дітьми — це протиприродний акт, який заборонений законом. Так, у Сімейному кодексі сказано: «Забороняються фізичні покарання дітей батьками та інші види покарань, які принижують людську гідність. Дитина має право на належне батьківське виховання».
10. Завжди давайте дитині шанс на право бути кращою.

11. Пам'ятайте, що в сім'ї дитина пізнає, як взаємодіяти з іншими людьми і що таке життя.

Зразок такого виховання за законами доброти й людяності дає у своєму вірші черкаська поетеса Надія Верба:

Навчімо діток Богові молитись,

Навчимось Батька й Матір шанувати.

Тоді ніяке зло не зможе в Україні

Над нами і над нею панувати.

Хай ваша сім'я буде взірцем людяності, доброти, любові. І тоді нам не треба буде наголошувати на правах дитини, бо їх ніхто не буде порушувати, а обов'язки батьків щодо утримання і виховання дітей будуть сприйматися не як обтяжливий тягар, а як органічний прояв любові до дитини, підтримки в ній людської гідності та самоповаги.

Поважати право дітей жити в психологічно комфортному середовищі допоможе «Пам'ятка дітям».

Пам'ятка дітям

1. Пам'ятайте, що насильство над вами, здійснене вашими батьками, не є нормою життя.

Насилля — неприпустима річ у стосунках людей.

2. У сім'ї ви маєте право на те, щоби до вас ставилися з повагою, не ображали.

3. Пам'ятайте необхідні правила безпеки, зокрема: не варто тут же кидатися на допомогу, коли тато б'є маму, особливо коли він — із небезпечними предметами в руках; ваше завдання — якомога швидше сховатися, залишити домівку взагалі — на допомогу покличете дорослих, які краще знають, як діяти за таких обставин.

4. Ви маєте право на захист, якщо навіть найрідніші люди принижують вашу гідність.

5. Поділіться своїми проблемами з учителем, класним керівником, психологом, соціальним педагогом; зверніться до міліції.

6. Не вірте в погрози з боку кривдників.

7. Ви маєте право висловлювати й відстоювати свою думку. Чітко й однозначно висловлюйте осуд щодо насильницької поведінки взагалі.

8. Знайте: коли вас постійно контролюють, принижують, примушують до чогось, використовують у спілкуванні з вами лайливі слова — це насильство.

9. Не вважайте, що ви заслужили на таке ставлення з боку дорослих. Ніхто, у тому числі ваші батьки, рідні, не мають права принижувати вас, поводитися жорстоко стосовно дитини — це карається законом. У Сімейному кодексі (ст. 150, ч. 7) написано: «Забороняються фізичні покарання дітей батьками та інші види покарань, які

принижують людську гідність. Дитина може подати позов до суду, до громадських організацій, якщо виховання не належне».

10. Навчіться розрізняти поняття «добро» і «зло». Усе, що принижує людську гідність, — зло, усе, що возвеличує гідність людини, — добро.

Учитель. Людська жорстокість. Її ніколи, і, напевне, нічим не можна виправдати. Вона, як не прикро, сьогодні трапляється доволі часто. Про це говорять незаперечні факти: щороку підлітки й неповнолітні скоюють до 200 тисяч злочинів, половина з яких — надзвичайно жорстокі. Це — страшна й жахлива реальність.

Щодня по телебаченню транслюють декілька кримінальних фільмів, які пропагують насильство, крадіжки, жорстокість.

Послухайте статтю «Фатальна жорстокість», яку потім обговоримо.

Чому сталося лихо? Чому вечірка стала фатальною?

□ *Запитання для обговорення:*

- Якби мати не пішла з дому, чи сталося б лихо?
- Як ви думаєте, чи не образливо для батьків приготувати стіл для гостей, а самим іти кудись «пересидіти» свято?
- Чи мав право Олег без запрошення привести малознайомого хлопця?

- Чи могла Наталка просто його випроводити?
- А чи треба було йти до бару?
- Чому Наталка не поставила питання так: «Хто хоче, нехай іде до бару, а хто мій справжній друг — залишиться зі мною»?

Учитель. Дитина й насильство. Любов і жорстокість. Надія і відчай. Ми всі інтуїтивно тягнемося до світла в цьому світі.

Нашу розмову я хочу закінчити віршем І. Супрун:

Мій улюблений світ— без насильства,

Без жорстокості, болю і зла,

Де народом заспівана пісня

Містить тільки хороші слова.

Мій улюблений світ — без насильства,

Де немає страждання й війни,

Де розквітла калина барвиста,

Й голосінь не почуєш сумних.

Мій улюблений світ — це не казка,

А реальне щасливе життя,

Бо, звільнивши наш світ від насильства,

Можна сміло іти в майбуття.

І коли на теренах країни

Без страждань заживе кожне місто,

Скажуть люди всієї країни:

Україна— це світ без насильства.

Наша виховна година закінчилася. На все добре вам. До побачення.

